

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 21 mars 1922 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t gjorda framställningar om anvisande å 1922 års tilläggsstat under fjärde huvudtiteln av anslag till förstärkning av åtskilliga för marinen avsedda ordinarie reservationsanslag.
(1:a avd.)

1:o) I den till riksdagen avlättna, den 7 januari 1922 dagtecknade propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1922 har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag (punkt 28), föreslagit riksdagen att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 410,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 276 — 282 av det vid innevarande års statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden.

Sedan år 1920 har anslaget till flottans krigsberedskap och övningar i riksstaten varit upptaget med 4,027,000 kronor. Därtill hava kommit förstärkningsanslag för täckande av de ökade kostnader för kol, olja och ammunition m. m., som betingats av inträffade prisstegringar. Till förstärkning av anslaget för år 1921 blevo sålunda beviljade två förslagsanslag, högst, det ena av 1920 års riksdag å 20 % av det ordinarie anslaget eller 805,000 kronor, det andra av 1921 års riksdag å 700,000 kronor. Sammanlagt voro alltså för ändamålet under år 1921 tillgängliga (4,027,000 + 805,000 + 700,000 =) 5,532,000 kronor.

För år 1922 föreslog Kungl. Maj:t 1921 års riksdag att likaledes bevilja ett extra anslag å 805,000 kronor till förstärkning av det ordinarie anslaget. Med hänsyn till de rådande osäkra prisetförhållandena biföll emellertid riksdagen icke detta Kungl. Maj:ts förslag utan ansåg, att med förstärkningen kunde anstå till 1922 års riksdag. Beloppet, 805,000 kronor, inberäknades likväl i det förslagsanslag, högst, 20,000,000

kronor, som riksdagen under särskild huvudtitel uppfört i riksstaten för år 1922 till avsättning för bestridande av dyrtidskostnader vid försvaret.

Med utgångspunkt från de beräkningar, som legat till grund för fastställandet av medelsbehovet för år 1921 till sammanlagt 5,532,000 kronor, har departementschefen ansett, att genom nedgång i priserna å kol och olja en nedgång i utgifterna för år 1922 kunde beräknas med i runt tal 825,000 kronor. Vidare har departementschefen meddelat, att vid flottans station i Stockholm förefunnos utöver bokförd mängd kol ett överskott av approximativt 8,000 ton. Detta överskott hade beräknats medföra en utgiftsbesparing av 270,000 kronor. Sålunda skulle för år 1922 erfordras $[5,532,000 - (825,000 + 270,000) =]$ 4,437,000 kronor. Skillnaden mellan sistberörda belopp och det å ordinarie stat för år 1922 upptagna beloppet, 4,027,000 kronor, har nu av Kungl. Maj:t äskats såsom förstärkningsanslag.

Med skrivelse den 8 mars 1922 har departementschefen till statsutskottet överlämnat en framställning från marinförvaltningen rörande överförande av ett belopp av 183,960 kronor, motsvarande kostnaden för portionsersättning till vissa underofficerare, från förplägnadsanslaget till ordinarie anslaget till flottans krigsberedskap och övningar för år 1922. I anledning härav har utskottet ansett sig böra uttala, att något hinder icke synes möta för Kungl. Maj:t att verkställa den sålunda begärda omföringen med det belopp, som motsvarar en på det verkliga antalet tjänstgöringsdagar beräknad kostnad för portionsersättningen i fråga.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under denna punkt framlagda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar* å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 410,000 kronor.

2:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 286,900 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 282—285 av det vid innevarande års statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden.

Reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar var i riksstaten för år 1921 upptaget med ett belopp av 485,700 kronor. Härtill kom ett till förstärkning av anslaget å tilläggsstat för samma år anvisat belopp av 340,000 kronor. För år 1922 är anslaget upptaget med 495,200 kronor och har något förstärkningsanslag för samma år icke anvisats. Kungl. Maj:t har nu angivit medelsbehovet för kustartilleriets krigsberedskap och övningar under år 1922 till 782,100 kronor eller 286,900 kronor mer än det å ordinarie stat för ändamålet upptagna beloppet. På grund härav har Kungl. Maj:t till förstärkning av det ordinarie anslaget för år 1922 äskat ett belopp av 286,900 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 286,900 kronor.

3:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 3,032,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 290—306 av det vid innevarande års statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden.

Kungl. Maj:ts
förslag. Beträffande ifrågavarande anslag har departementschefen anfört följande:

»Jag tillåter mig att till en början erinra om storleken av de medel, som för år 1921 beviljats för flottans nybyggnad och underhåll. Nämnda medel utgjordes av det ordinarie anslaget, 2,945,050 kronor, jämte två förstärkningsanslag, det ena å 20 % av det ordinarie anslaget eller 589,010 kronor, som beviljats samtidigt med det ordinarie anslaget, och det andra å 3,000,000 kronor, beviljat av 1921 års riksdag.

Med utgångspunkt från det ordinarie anslagsbeloppet för år 1921 bestämdes storleken av det ordinarie anslaget för år 1922 sålunda, att förstnämnda anslagsbelopp å ena sidan minskades med 58,750 kronor, som avsåge behov, vilka i sammanhang med samtidigt beslutad anslagsomläggning fränskildes förevarande anslag, men å andra sidan på grund

av i samband med löneregleringen för marinens personal stående förhållanden ökades med 33,700 kronor. Det härigenom uppkomna beloppet (2,945,050—58,750+33,700=)2,920,000 kronor uppfördes under det ordinarie anslaget för år 1922. Till förstärkning av detta anslag uppfördes ett förslagsanslag, högst, å 20 %, avrundat till 600,000 kronor, varjämte avsättning av medel utom huvudtitlarna ägde rum för mötande av ytterligare anslagsbehov.

Marinförvaltningen har nu beräknat ytterligare erforderlig förstärkning av 1922 års ordinarie anslag till enahanda belopp som det av 1921 års riksdag beviljade förstärkningsanslag till det ordinarie anslaget för sistnämnda år eller 3,000,000 kronor, med tillägg likväl av dels 32,000 kronor för bestridande av de marinförvaltningen under år 1922 åliggande utgifter för underhåll av anläggningarna vid Gustafsviks örlogsdepå, dels ock 150,000 kronor, för den händelse reparations- och underhållsarbeten för depåfartyget Skäggald skulle komma till utförande under år 1922.

Vid bedömandet av förevarande anslagsbehov bör ihågkommas, att den ojämförligt största delen av de omkostnader, som bestridas från anslaget, nämligen avlöningar och materialier, icke röna inflytande av den allmänna sänkningen av prisnivån, i det att, så vitt avlöningarna angår, denna påverkar endast anslaget till dyrtidstillägg, samt i stort sett inneliggande lager av materialier, som inköpts under högkonjunkturen, icke hinner upparbetas under de statsregleringsperioder, varom nu är fråga. Med beaktande härav finner jag intet att erinra mot beräkningen av omförmälda beloppet av 3,000,000 kronor. Visserligen torde det statsfinansiella läget nödvändiggöra förnyad prövning av frågan om utranering och uppläggning av äldre fartyg. Men som de härav föranledda uppläggningskostnaderna skulle komma att drabba budgetåret 1922, inträda utgiftsbesparingarna av en dylik åtgärd först under påföljande budgetperiod.

Beträffande därefter det för utgifter för underhåll av anläggningarna vid Gustafsvik beräknade beloppet 32,000 kronor tillåter jag mig hänvisa till de villkor, på vilka såsom ovan omförmälts nämnda anläggningar utarrenderats. Därav framgår, att kronans inkomster av arrendavtalet utgå såsom andel av vissa av arrendatorns intäkter och att kronan fortfarande måste vidkännas vissa utgifter för underhåll och tillsyn. Dessa utgifter äro visserligen avsedda att bestridas med inkomsterna av arrendet. Med hänsyn till de tryckta tiderna för näringslivet och därav följande minskad utsikt för kronan till påräknad inkomst

av arrendet finner jag emellertid säkerheten bjuda att, på sätt marinförvaltningen föreslagit, beräkna ett belopp av 32,000 kronor till mötande av de kronan under år 1922 åliggande utgifter för anläggningen.

Vad slutligen angår iståndsättandet av depåfartyget Skäggald, anbefallt genom Kungl. Maj:ts beslut den 26 september 1921, torde frågan därom böra tagas under förnyad omprövning. Med hänsyn härtill anser jag, att medel icke böra beräknas för nämnda fartygs iståndsättande eller för ökat underhåll för detsamma.

Det medelsbehov, som bör tillgodoses å tilläggsstat för år 1922 skulle alltså belöpa sig till (3,000,000+32,000=) 3,032,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Vad departementschefen meddelat rörande anläggningarna vid Gustafsvik har utskottet icke varit i tillfälle att närmare pröva och anser sig följaktligen icke böra härom uttala sig.

För bedömandet av medelsbehovet under detta anslag för år 1922 har utskottet ansett sig böra under hand inhämta upplysningar i fråga om de avlöningar, som utgå vid flottans varv, samt rörande de priser, som gälla vid flottans förråd.

Utskottet har därvid funnit, att grundavlöningarna per timme sedan år 1914 för daglönare vid varven väsentligt förhöjts samt att dyrtidstillägg utgå å de sålunda förhöjda timlönerna enligt de för statens befattningshavare i allmänhet gällande grunderna, ävensom att i enlighet härmed å ackordslön dyrtidstillägg icke beräknas. Enär dyrtidstilläggen bestridas från särskilt för detta ändamål avsett anslag, har följden av detta förfaringssätt blivit, att arbeten å ackord endast i ringa omfattning utlämnas vid varven. Avsevärda kostnader överföras härigenom från underhållsanslaget och komma i stället att belasta dyrtidstilläggsanslaget.

Vid utförandet av underhålls- och nybyggnadsarbeten m. m. debiteras från flottans förråd utlämnade materialier ävensom kol och olja med priser, som i allmänhet överstiga de i öppna marknaden gällande dagspriserna och ofta även de priser, som legat till grund för inköpen i fråga. Orsaken härtill är att merkostnader, som uppstått å tidigare till då gällande höga pris gjorda inköp, balanseras såsom skuld och ersättas av bl. a. underhållsanslaget.

Beträffande varvsdriftens ordnande i allmänhet har utskottet ansett sig böra uttala önskvärdheten av att härvid iakttagas samma ekonomiska grunder, som tillämpas vid enskilda företag på motsvarande område. I överensstämmelse härmed synas materialkostnaderna böra beräknas med hänsyn till gällande dagspriser och arbetslönerna bestridas i sin helhet av förevarande anslag.

Då emellertid en förändring i sist berörda tvenne avseenden icke lärer kunna genomföras under innevarande år, får utskottet, som i övrigt icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställa,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll* å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 3,032,000 kronor.

Stockholm den 21 mars 1922.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 18.
